

ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਤੀ

ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ

ਮਧੂ ਮੱਖੀ ਪਾਲਣ

ਫਲਾਂ/ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	ਮੰਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਲਾਗਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ	ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਪੈਟਰਨ-ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਲਾਗਤ ਅਨੁਸਾਰ
1	ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਇੰਨਫਰਾਸਟਰਕਚਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ		
1.1	ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਲਈ ਨਰਸਰੀ		
(ੳ)	ਵੱਡੀ ਨਰਸਰੀ (1 ਤੋਂ 2 ਹੈਕਟਰ)	30 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ/ਯੂਨਿਟ, ਨਰਸਰੀ ਦੇ ਰਕਬੇ ਅਨੁਸਾਰ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ, 40% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧਾਰਿਤ
(ਅ)	ਛੋਟੀ ਨਰਸਰੀ (0.4 ਤੋਂ 1 ਹੈਕਟਰ)	20 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ, 50% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧਾਰਿਤ
(ੲ)	ਮੌਜੂਦਾ ਨਰਸਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ (2 ਹੈਕਟਰ) ਤੱਕ	4.0 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ, 50% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ
1.2	ਨਵੇਂ ਟਿਸ਼ੂ ਕਲਚਰ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ	250 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ, 40% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਂਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
1.3	ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬੀਜ ਉਤਪਾਦਨ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀ)		
(ੳ)	ਉਪਨ ਪੈਲੀਨੇਟਿਡ ਫਸਲਾਂ ਲਈ	0.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ, 35% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ
(ਅ)	ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਬੀਜ	1.80 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ, 35% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ
1.4	ਸੀਡ ਇੰਨਫਰਾਸਟਰਕਚਰ (ਬਾਗਬਾਨੀ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਦੀ ਹੈਂਡਲਿੰਗ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਪੈਕਿੰਗ, ਅਤੇ ਸਟੋਰੇਜ ਆਦਿ ਲਈ)	300 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ, 50% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਂਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
2	ਨਵੇਂ ਬਾਗ ਲਗਾਉਣ (ਰਕਬੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ) (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀ)		
2.1	ਕੈਸਟ ਇੰਨਟੈਨਸਿਵ ਫਸਲਾਂ		
(ੳ)	ਸਟਰਾਅਬੇਰੀ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ	2.0 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ
(ਅ)	ਡਰੈਗਨ ਫਰੂਟ	6.75 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, (60:40) ਦੀਆਂ 2 ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ
(ੲ)	ਕੇਲਾ (ਟਿਸ਼ੂ ਕਲਚਰ)	1.75 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, (60:40) ਦੀਆਂ 2 ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ
(ਸ)	ਖਜੂਰ (ਟਿਸ਼ੂ ਕਲਚਰ)	4.0 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, (60:40) ਦੀਆਂ 2 ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ
2.2	ਨਵੇਂ ਬਾਗ ਲਗਾਉਣਾ (ਹੋਰ ਫਲ)		
(ੳ)	ਸਧਾਰਨ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ	1.25 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, (60:40) ਦੀਆਂ 2 ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ
(ਅ)	ਸੰਘਣੀ ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ	2.0 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, (60:40) ਦੀਆਂ 2 ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ
2.3	ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀ)		
(ੳ)	ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ	0.60 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ
(ਅ)	ਓਪਨ ਪੈਲੀਨੇਟਿਡ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ	0.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ
2.4	ਖੁੰਬਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ		
(ੳ)	ਖੁੰਬ ਪੈਦਾਵਾਰ ਯੂਨਿਟ	30 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ, 40% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਂਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
(ਅ)	ਸਪਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯੂਨਿਟ	20 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ੲ)	ਕੰਪੋਸਟ ਖਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯੂਨਿਟ	30 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ਸ)	ਛੋਟੇ ਖੁੰਬ ਯੂਨਿਟ	2.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ (200 ਵ. ਫੁੱਟ)	50%, ਇੱਕ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5 ਯੂਨਿਟ
2.5	ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀ)		
(ੳ)	ਕੱਟ ਫਲਾਵਰ	1.25 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ
(ਅ)	ਗੰਢੇਦਾਰ ਫਲਾਵਰ	2.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	-ਉਹੀ-
(ੲ)	ਲੂਜ਼ ਫਲਾਵਰ	0.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	-ਉਹੀ-
2.6	ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਫਸਲਾਂ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀ)		
(ੳ)	ਬੀਜ ਮਸਾਲੇ	0.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 0.20 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ
2.7	ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਫਸਲਾਂ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀ)	0.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ	40%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 0.20 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕਟਰ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	ਮੰਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਲਾਗਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ	ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਪੈਟਰਨ-ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਲਾਗਤ ਅਨੁਸਾਰ
3	ਬਾਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕ: ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀ)		
(ੳ)	ਪੁਰਾਣੀ/ਸੁੱਕੀ ਲੱਕੜ ਕੱਢਣਾ/ਕੱਟਣਾ	0.10 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕ:	40%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, 0.04 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕ:
(ਅ)	ਟਾਪ ਵਰਕਿੰਗ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਬੂਟਿਆਂ ਨਾਲ ਗੈਪ ਫਿਲਿੰਗ ਕਰਨਾ	0.10 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕ:	40%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, 0.04 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕ:
(ੲ)	ਸਿੰਚਾਈ, ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਕੀਟ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਲਾਗਤ	0.40 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕ:	40%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, 0.16 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕ:
4	ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ		
(ੳ)	ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਾਟਰ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਸਟਰੱਕਚਰ (ਪਲਾਸਟਿਕ/ਆਰ.ਸੀ.ਸੀ. ਲਾਈਨਿੰਗ)	24 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ (80 ਰੁ./੫੬ ਮੀਟਰ)	75%, 10 ਹੈਕ: ਕਮਾਂਡ ਏਰੀਏ ਲਈ, ਟੈਂਕ ਸਾਈਜ਼ 100 ਮੀ X 100 ਮੀ X 3 ਮੀ ਜਾਂ ਟੈਂਕ ਦੇ ਸਾਈਜ਼ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਮਾਂਡ ਏਰੀਏ ਅਨੁਸਾਰ, 500 ਮਾਈਕਰੋਨ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸ਼ੀਟ/ਆਰ.ਸੀ.ਸੀ./ਐੱਚ.ਡੀ.ਪੀ.ਈ. ਲਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ
(ਅ)	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਾਟਰ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਸਟਰੱਕਚਰ	1.80 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	50%, 300 ਮਾਈਕਰੋਨ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸ਼ੀਟ/ਆਰ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੀ ਲਾਈਨਿੰਗ ਸਮੇਤ
(ੲ)	ਟਿਊਬਵੈੱਲ/ਬੋਰਵੈੱਲ ਬਣਾਉਣੇ (ਐਡ ਆਨ ਕੰਪੇਨੈਂਟ)	1.80 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 50%
5	ਪ੍ਰੋਟੈਕਟਿਡ ਕਲਟੀਵੇਸ਼ਨ		
5.1	ਪੈਲੀਹਾਊਸ/ਹਾਈਡ੍ਰਿਡ/ਗ੍ਰੀਟ੍ਰੈਕਟੇਬਲ ਸਟਰੱਕਚਰ		
5.1.1	ਪੱਖੇ ਅਤੇ ਪੈਡ ਸਿਸਟਮ	ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	
(ੳ)	500 ਵ.ਮੀ. ਤੱਕ	1800/-	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਅ)	500 ਤੋਂ 1008 ਵ.ਮੀ. ਤੱਕ	1600/-	-ਉਹੀ-
(ੲ)	1008 ਤੋਂ 2080 ਵ.ਮੀ. ਤੱਕ	1500/-	-ਉਹੀ-
(ਸ)	2080 ਤੋਂ 4000 ਵ.ਮੀ. ਤੱਕ	1450/-	-ਉਹੀ-
5.1.2	ਨੈਚੁਰਲੀ ਵੈਂਟੀਲੇਟਿਡ ਸਿਸਟਮ		
	ਟਿਊਬਲਰ/ਰੈਕਟੈਂਗੂਲਰ ਸਟਰੱਕਚਰ	ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	
(ੳ)	500 ਵ.ਮੀ. ਤੱਕ	1200/-	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਅ)	500 ਤੋਂ 1008 ਵ.ਮੀ. ਤੱਕ	1050/-	-ਉਹੀ-
(ੲ)	1008 ਤੋਂ 2080 ਵ.ਮੀ. ਤੱਕ	1000/-	-ਉਹੀ-
(ਸ)	2080 ਤੋਂ 4000 ਵ.ਮੀ. ਤੱਕ	950/-	-ਉਹੀ-
5.1.3	ਬਾਂਸ/ਕੋਬਲ ਪਰਲਿਨ ਸਟਰੱਕਚਰ	450 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.2	ਸ਼ੇਡ ਨੈੱਟ/ਐਗਰੋ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਨੈੱਟ ਹਾਊਸ		
5.2.1	ਟਿਊਬਲਰ/ਰੈਕਟੈਂਗੂਲਰ ਸਟਰੱਕਚਰ	710 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.2.2	ਬਾਂਸ/ਕੋਬਲ ਪਰਲਿਨ ਸਟਰੱਕਚਰ	450 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.3	ਪਲਾਸਟਿਕ/ਨਾਨ ਵੂਵਨ ਕਲਾਥ ਟੰਨਲਜ਼	80 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.4	ਵਾਕ-ਇਨ ਟੰਨਲਜ਼	720 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 800 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੇ 5 ਯੂਨਿਟ/ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.5	ਪੰਛੀਆਂ/ਗਿੱਝਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨੈੱਟ	50 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 10,000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.6	ਪੈਲੀਹਾਊਸ/ਸ਼ੇਡ ਨੈੱਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਕੀਮਤੀ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਉਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਲਾਂਟਿੰਗ ਮਟੀਰੀਅਲ ਅਤੇ ਇੰਨਪੁਟਸ ਲਈ	150 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.7	ਪੈਲੀਹਾਊਸ/ਸ਼ੇਡ ਨੈੱਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਕੀਮਤੀ ਐਂਕਰਿਡ ਅਤੇ ਐਨਬੂਰੀਅਮ ਫੁੱਲ ਉਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਲਾਂਟਿੰਗ ਮਟੀਰੀਅਲ ਅਤੇ ਇੰਨਪੁਟਸ ਲਈ	700 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.8	ਪੈਲੀਹਾਊਸ/ਸ਼ੇਡ ਨੈੱਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਕੀਮਤੀ ਜਰਬਰਾ ਅਤੇ ਕਾਰਨੇਸ਼ਨ ਫੁੱਲ ਉਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਲਾਂਟਿੰਗ ਮਟੀਰੀਅਲ ਅਤੇ ਇੰਨਪੁਟਸ ਲਈ	600 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	ਮੰਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਲਾਗਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ	ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਪੈਟਰਨ-ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਲਾਗਤ ਅਨੁਸਾਰ
5.9	ਪੇਲੀਹਾਊਸ/ਸ਼ੇਡ ਨੈੱਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਬ, ਗੁਲਦਾਉਦੀ ਅਤੇ ਲਿੱਲੀ ਫੁੱਲ ਉਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਲਾਂਟਿੰਗ ਮਟੀਰੀਅਲ ਅਤੇ ਇੰਨਪੁਟਸ ਲਈ	450 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.10	ਪਲਾਸਟਿਕ ਮਲਚਿੰਗ/ਜੂਟ/ਐਗਰੋ ਟੈਕਸਟਾਈਲ (ਬੀ.ਆਈ.ਐਸ. ਗ੍ਰੈਡ)	40,000 ਰੁ./ਹੈਕ:	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
5.11	ਐਡ ਆਨ ਕੰਪੋਨੈਂਟਸ		
(ੳ)	ਹਾਈਡ੍ਰੋਪੋਨਿਕਸ ਅਤੇ ਐਰੋਪੋਨਿਕਸ	350 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, 1000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਅ)	ਪੇਲੀਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਪੱਖੇ	5000 ਰੁ./ਪੱਖਾ	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 6 ਪੱਖੇ, 4000 ਵ.ਮੀ. ਵਾਸਤੇ/ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ੲ)	ਫਰਟੀਗੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸੈਂਸਰ ਬੋਸਡ ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ	4.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	50%, 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਸ)	ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਸਪੇਰਟ ਸਿਸਟਮ	0.20 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕ:	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਹ)	ਗੜ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨੈੱਟ ਵਾਸਤੇ ਸਥਿਰ ਸਪੇਰਟ ਸਟਰੱਕਚਰ	20. ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਕ)	ਫੈਸਿੰਗ (ਤਾਰ ਲਗਾਉਣਾ)	300 ਰੁ./ਰਨਿੰਗ ਮੀਟਰ	50%, 1000 ਰਨਿੰਗ ਮੀਟਰ/ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਖ)	ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ (ਪੇਪਰ/ਨਾਨ-ਵੂਵਨ ਕਵਰ/ਵੂਵਨ ਕਵਰ/ਪੇਪਰ ਬੈਗ ਆਦਿ)	0.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਹੈਕ:	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਗ)	ਵੀਡ ਮੈਟ (ਬੀ.ਆਈ.ਐਸ. ਗ੍ਰੈਡ)	50 ਰੁ./ਵ.ਮੀ.	50%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 4000 ਵ.ਮੀ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
6	ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਨਿਊਟਰੀਐਂਟਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ (ਆਈ.ਐੱਨ.ਐੱਮ.)/ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਪੈਸਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ (ਆਈ.ਪੀ.ਐੱਮ)		
(ੳ)	ਆਈ.ਐੱਨ.ਐੱਮ./ਆਈ.ਪੀ.ਐੱਮ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ	5000 ਰੁ./ਹੈਕ:	30%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2 ਹੈਕ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਅ)	ਪਲਾਂਟ ਹੈਲਥ ਕਲੀਨਿਕ	25.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	100%, ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਅਤੇ 50%, ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ
7	ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ		
(ੳ)	ਵਰਮੀ ਕੰਪੋਸਟ ਯੂਨਿਟ (ਸਥਾਈ ਢਾਂਚਾ)	1 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	50%, ਸਥਾਈ ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ 30' X 8' X 2.5'
(ਅ)	ਵਰਮੀ ਬੈਂਡ (ਐੱਚ.ਡੀ.ਪੀ.ਈ)	16,000 ਰੁ./ਬੈਂਡ	50%, ਐੱਚ.ਡੀ.ਪੀ.ਈ ਬੈਂਡ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ 12' X 4' X 2' ਅਤੇ ਆਈ.ਐੱਸ. 15907:2010
8	ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਪਰਾਗਣ ਵਧਾਉਣਾ		
(ੳ)	ਬੀ ਬਰੀਡਰ ਦੁਆਰਾ ਬੀ ਕਲੋਨਿੰਗ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ	10 ਲੱਖ ਰੁ:	40%, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2000 ਕਲੋਨਿੰਗ/ਸਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ
(ਅ)	ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਬਕਸੇ ਸਮੇਤ ਹਨੀ ਬੀ ਕਲੋਨੀ (8 ਫਰੇਮਾਂ)	4,000 ਰੁ./ਬਕਸਾ ਸਮੇਤ ਹਨੀ ਬੀ ਕਲੋਨੀ	40%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 50 ਬਕਸੇ ਅਤੇ ਕਲੋਨੀਆਂ/ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ੲ)	ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਬਕਸੇ	2,000 ਰੁ./ਬਕਸਾ	40%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 50 ਬਕਸੇ/ਲਾਭਪਾਤਰੀ
(ਸ)	ਉਪਕਰਨ ਸਮੇਤ ਐਕਸਟਰੈਕਟਰ (4 ਫਰੇਮਾਂ), ਫੂਡ ਗਰੇਡ ਕੰਨਟੇਨਰ (30 ਕਿੱਲੋ), ਨੈੱਟ ਆਦਿ।	20,000 ਰੁ./ਸੈੱਟ	40%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਸੈੱਟ/ਲਾਭਪਾਤਰੀ
9	ਬਾਗਬਾਨੀ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ (ਕੇਵਲ ਬਾਗਬਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਸੰਬੰਧਤ ਰਕਬੇ ਲਈ)		
9.1	ਟਰੈਕਟਰ		
(ੳ)	ਟਰੈਕਟਰ (20 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਤੱਕ) ਟੂ ਵੀਲੂ ਡਰਾਈਵ	4.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ 40% ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ., ਐਸ.ਟੀ., ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 50%
(ਅ)	ਟਰੈਕਟਰ (20 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਤੱਕ) ਫੋਰ ਵੀਲੂ ਡਰਾਈਵ	4.90 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ 40% ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ., ਐਸ.ਟੀ., ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 50%
9.2	ਪਾਵਰ ਟਿੱਲਰ		
(ੳ)	ਪਾਵਰ ਟਿੱਲਰ (8 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਤੱਕ)	1.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ 40% ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ., ਐਸ.ਟੀ., ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 50%

ਲੜੀ ਨੰ.	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	ਮੰਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਲਾਗਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ	ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਪੈਟਰਨ-ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਲਾਗਤ ਅਨੁਸਾਰ
(ਅ)	ਪਾਵਰ ਟਿੱਲਰ (8 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ)	2.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ 40% ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ., ਐਸ.ਟੀ., ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 50%
9.3	ਪੈਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਕਰਨ		
(ੳ)	ਮੈਨੁਅਲ ਸਪਰੇਅਰ- ਨੈਪਸੈਕ/ਫੁੱਟ ਉਪਰੇਟਿਡ ਸਪਰੇਅਰ	0.02 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ਅ)	ਪਾਵਰਡ ਨੈਪਸੈਕ ਸਪਰੇਅਰ/ਪਾਵਰ ਉਪਰੇਟਿਡ ਤਾਇਵਾਨ ਸਪਰੇਅਰ (8-12 ਲੀਟਰ ਤੱਕ)	0.06 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ੲ)	ਪਾਵਰਡ ਨੈਪਸੈਕ ਸਪਰੇਅਰ/ਪਾਵਰ ਉਪਰੇਟਿਡ ਤਾਇਵਾਨ ਸਪਰੇਅਰ (12-16 ਲੀਟਰ ਤੱਕ)	0.08 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ਸ)	ਪਾਵਰਡ ਨੈਪਸੈਕ ਸਪਰੇਅਰ/ਪਾਵਰ ਉਪਰੇਟਿਡ ਤਾਇਵਾਨ ਸਪਰੇਅਰ (16 ਲੀਟਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ)	0.20 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ਹ)	ਟਰੈਕਟਰ ਉਪਰੇਟਿਡ ਸਪਰੇਅਰ (ਬੂਮ ਟਾਈਪ)	0.82 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ਕ)	ਟਰੈਕਟਰ ਉਪਰੇਟਿਡ ਸਪਰੇਅਰ (ਏਅਰ ਕੈਰੀਅਰ/ਅਸਿਸਟਿਡ)	2.76 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ਖ)	ਟਰੈਕਟਰ ਉਪਰੇਟਿਡ ਇਲੈਕਟਰੋਸਟੈਟਿਕ ਸਪਰੇਅਰ	5.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
(ਗ)	ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਹਾਈ ਲਾਈਟ ਟਰੈਪ	0.04 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	-ਉਹੀ-
10	ਹਿਊਮਨ ਰਿਸੋਰਸ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ		
10.1	ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ/ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ ਵਿਜ਼ਿਟ		
(ੳ)	ਅੰਤਰਰਾਜੀ (ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ)	1000 ਰੁ./ਦਿਨ/ਕਿਸਾਨ (ਆਉਣ- ਜਾਣ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਸਮੇਤ)	100%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5 ਦਿਨਾਂ ਲਈ
(ਅ)	ਅੰਤਰਰਾਜੀ (ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਈ)	ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬੇਸਡ (ਅਸਲ ਅਧਾਰ 'ਤੇ)	100%, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 7 ਦਿਨਾਂ ਲਈ (ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਤ)
(ੲ)	ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ	2 ਲੱਖ ਰੁ./ਵਿਅਕਤੀ	100%, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬੇਸਡ, ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਮਿਸ਼ਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਤਹਿਤ, (ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ.ਐਚ. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਉਪਰੰਤ)
10.2	ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਟਾਫ/ਅਧਿਕਾਰੀ/ਫੀਲਡ ਸਟਾਫ ਦੇ ਸਟੱਡੀ ਟੂਰ/ਸਿਖਲਾਈ		
(ੳ)	ਅੰਤਰਰਾਜੀ (ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ)	300 ਰੁ./ਦਿਨ/ਵਿਅਕਤੀ (ਟੀ.ਏ., ਡੀ.ਏ. ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ)	100%
(ਅ)	ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਸਟੱਡੀ ਟੂਰ (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5 ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਗਰੁੱਪ)	1000 ਰੁ./ਦਿਨ/ਵਿਅਕਤੀ (ਟੀ.ਏ., ਡੀ.ਏ. ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ)	100%
(ੲ)	ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ	3.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਵਿਅਕਤੀ	100%, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬੇਸਡ, ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਮਿਸ਼ਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਤਹਿਤ, (ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ.ਐਚ. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਉਪਰੰਤ)
11	ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਪੋਸਟ ਹਾਰਵੈਸਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ		
11.1	ਫਾਰਮ ਗੇਟ ਪੈਕ ਹਾਊਸ (ਚੱਲਣਯੋਗ ਟਰਾਲੀ, ਸੈਰਟਿੰਗ ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਗੇਟ ਸਟੈਂਡ ਅਲੇਨ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ)	25.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ, 9 ਮੀ. X 6 ਮੀ. (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 50%
11.2	ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਪੈਕ ਹਾਊਸ, 18 ਮੀ. X 22 ਮੀ., ਕਨਵੇਅਰ ਬੈਲਟ, ਸੈਰਟਿੰਗ, ਗ੍ਰੇਡਿੰਗ, ਵਾਸ਼ਿੰਗ, ਡਰਾਇੰਗ, ਵੇਇੰਗ ਸਕੇਲ, ਸਟੈਕਿੰਗ ਕਰੇਟਸ ਆਦਿ।	160.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
11.3	ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਐਗਰੀਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ, 22 ਮੀ. X 26 ਮੀ., ਕਨਵੇਅਰ ਬੈਲਟ, ਸੈਰਟਿੰਗ ਗ੍ਰੇਡਿੰਗ, ਵਾਸ਼ਿੰਗ, ਡਰਾਇੰਗ, ਵੇਇੰਗ ਬਰਿੱਜ, ਸਟੈਕਿੰਗ ਕਰੇਟਸ ਆਦਿ।	320.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਲਾਭਪਾਤਰੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
11.4	ਪ੍ਰੀਕੂਲਿੰਗ ਯੂਨਿਟ	5.0 ਲੱਖ ਰੁ./ਮੀ.ਟਨ. (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%, ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	ਮੰਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਲਾਗਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ	ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਪੈਟਰਨ-ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਲਾਗਤ ਅਨੁਸਾਰ
11.5	ਮੇਬਾਈਲ ਪ੍ਰੀਕਲਿੰਗ ਯੂਨਿਟ	30.0 ਲੱਖ ਰੁ: (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
11.6	ਕੋਲਡ ਰੂਮ		
(ੳ)	ਕੋਲਡ ਰੂਮ (ਸਟੋਰਿੰਗ)	52 ਲੱਖ ਰੁ: (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%, ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
(ਅ)	ਸੋਲਰ ਪਾਵਰ ਕੋਲਡ ਰੂਮ	11.1, 11.2, 11.3 ਅਤੇ 11.6 ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪੋਨੈਂਟ ਵਿੱਚੋਂ ਸਟੈਂਡ ਅਲੋਨ ਅਧਾਰਿਤ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%, ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
11.7	ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ		
11.7.1	ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਟਾਈਪ-1		
(ੳ)	ਟਾਈਪ-1, ਨਾਰਮਲ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ	9600 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ., ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ	35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
(ਅ)	ਟਾਈਪ-1, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਈ.ਬੀ. ਦਾ ਸੁਮੇਲ	12000 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ., ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ	35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
(ੲ)	ਟਾਈਪ-1, ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਸਕਰਬਰ	50.00 ਲੱਖ ਰੁ:/ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	-ਉਹੀ-
11.7.2	ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਟਾਈਪ -1-(ਪਿਆਜ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ)		
(ੳ)	ਟਾਈਪ-1, (ਪਿਆਜ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ) ਨਾਰਮਲ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ	9600 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ., ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ	-ਉਹੀ-
(ਅ)	ਟਾਈਪ-1, (ਪਿਆਜ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ) ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਈ.ਬੀ. ਦਾ ਸੁਮੇਲ	12000 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ., ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ	-ਉਹੀ-
(ੲ)	ਟਾਈਪ-1, (ਪਿਆਜ਼ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ) ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਸਕਰਬਰ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ	278.00 ਲੱਖ ਰੁ:/ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	-ਉਹੀ-
11.7.3	ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਟਾਈਪ-2		
(ੳ)	ਟਾਈਪ-2 ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਈ.ਬੀ. ਦਾ ਸੁਮੇਲ	12000 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ., ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ	-ਉਹੀ-
(ਅ)	ਟਾਈਪ-2 ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ (ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਸਕਰਬਰ)	195.00 ਲੱਖ ਰੁ:/ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	-ਉਹੀ-
11.7.4	ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਟਾਈਪ-2 (ਸੀ.ਏ.), ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਈ.ਬੀ. ਦਾ ਸੁਮੇਲ	12000 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ., ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ	-ਉਹੀ-
11.7.5	ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਟਾਈਪ-4		
(ੳ)	ਟਾਈਪ-4 ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ, ਨਾਰਮਲ (ਸੁੱਕੇ ਮਸਾਲੇ ਅਤੇ ਮੇਵੇ ਆਦਿ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ)	9600 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ., ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ	-ਉਹੀ-
(ਅ)	ਟਾਈਪ-4 ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਈ.ਬੀ. ਦਾ ਸੁਮੇਲ (ਸੁੱਕੇ ਮਸਾਲੇ ਅਤੇ ਮੇਵੇ ਆਦਿ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ)	12000 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ., ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ	-ਉਹੀ-
11.8	ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਇੰਡਕਸ਼ਨ/ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਦੀ ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ		
(ੳ)	ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਰੈਫਰੀਜ਼ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਸਟਮ)	125.00 ਲੱਖ ਰੁ:/ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ/ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਸਟਮ ਲਈ), ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ ਦੇ ਰੈਫਰੀਜ਼ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਲਈ 3000 ਰੁ:/ਮੀ.ਟਨ. ਤੱਕ)	35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ	ਮੰਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਲਾਗਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ	ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਪੈਟਰਨ-ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਲਾਗਤ ਅਨੁਸਾਰ
(ਅ)	ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਆਟੋਮੈਟਿਡ ਕੰਪਿਊਟਰਾਈਜ਼ਡ ਸਿਸਟਮ ਸਮੇਤ ਲੇਬਲਿੰਗ ਅੰਡ ਟਰੇਸੇਬਿਲਟੀ ਸਿਸਟਮ)	3.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	ਇੰਨਵਾਇਸ ਦਾ 50% ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 1.75 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ
(ੲ)	ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਸੰਯੁਕਤ ਮੱਦ)	43.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਵੈਪਰ ਐਬਸੋਰਪਸ਼ਨ/ਫੇਸ ਚੇਂਜ ਮਟੀਰੀਅਲ (ਪੀ.ਸੀ.ਐਮ)/ਸੋਲਰ ਪੀ.ਵੀ ਪੈਨਲਸ/ਸੋਲਰ ਥਰਮਲ ਸਿਸਟਮ, ਲੇਬਲਿੰਗ ਅਤੇ ਟਰੇਸੇਬਿਲਟੀ, ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਸਟਮ)	ਇੰਨਵਾਇਸ ਦਾ 50% ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 21.75 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ
(ਸ)	ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਸਟਮ)	5.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	ਇੰਨਵਾਇਸ ਦਾ 50% ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ
11.9	ਰੈਫਰੀਜ਼ਰੇਟਿਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਹੀਕਲਜ਼	3.45 ਲੱਖ ਰੁ./ਮੀ.ਟਨ. (4 ਮੀ.ਟਨ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 14 ਮੀ.ਟਨ. ਤੱਕ)	35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
11.10	ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ/ਮਿੰਨੀਮਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਯੂਨਿਟ (M.I.D.H. ਦੇ ਦੂਜੇ ਕੰਪੋਨੈਂਟ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ)	35 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
11.11	ਰਾਇਪਨਿੰਗ ਚੈਂਬਰ		
11.11.1	ਨਾਨ ਪ੍ਰੋਸ਼ਰਾਈਜ਼ਡ ਰਾਇਪਨਿੰਗ ਚੈਂਬਰ	1.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਮੀ.ਟਨ.	35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
11.11.2	ਪ੍ਰੋਸ਼ਰਾਈਜ਼ਡ ਰਾਇਪਨਿੰਗ ਚੈਂਬਰ	1.20 ਲੱਖ ਰੁ./ਮੀ.ਟਨ.	35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
11.11.3	ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਵਾਲੇ ਪਿਆਜ਼/ਲਸਣ ਸਟੋਰੇਜ ਸਟਰਕਚਰ (ਧਾਤੂ ਦੇ)	0.08 ਲੱਖ ਰੁ./ਮੀ.ਟਨ.	50% ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ 5 ਤੋਂ 1000 ਮੀ.ਟਨ. ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ, 30 ਲੱਖ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਯੂਨਿਟ ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕ ਹੋਣਗੇ
11.12	ਪੁਸ਼ਾ ਜੀਰੋ ਐਨਰਜੀ ਕੂਲ ਚੈਂਬਰ (100 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ)	4000 ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 50%
11.13	ਸੋਲਰ ਕਰਾਪ ਡਰਾਇਅਰ (24 ਘੰਟੇ ਬੈਕਅੱਪ ਸਮੇਤ)	70 ਕਿੱਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ 2.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ ਅਤੇ 100 ਕਿੱਲੋ ਲਈ 3.50 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 40% (ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5 ਯੂਨਿਟ/ਲਾਭਪਾਤਰੀ)
11.14	ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਕੋਲਡ ਚੇਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਪੈਕ ਹਾਊਸ/ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਐਗਰੀਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਰੈਫਰੀਜ਼ਰੇਟਿਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਹੀਕਲ ਲਾਜ਼ਮੀ)	1000 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	35%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
11.15	ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	2000 ਲੱਖ ਰੁ./ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	40%, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
12	ਬਾਗਬਾਨੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਲਈ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸੰਬੰਧੀ		
(ੳ)	ਦਿਹਾਤੀ ਮੰਡੀ/ਆਪਣੀ ਮੰਡੀ	25.00 ਲੱਖ ਰੁ.	40%, ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ)
(ਅ)	ਰਿਟੇਲ ਮਾਰਕਿਟ/ਆਊਟਲੈੱਟ	20.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%
(ੲ)	ਸਟੈਟਿਕ/ਮੋਬਾਈਲ ਵੈਂਡਿੰਗ ਕਾਰਟ	0.30 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 50%
(ਸ)	ਮੈਂਡੀਫਾਈਡ ਰਿਟੇਲ ਰੀਫਰਵੈਨ ਸਮੇਤ ਰਿਟੇਲ ਕਾਊਂਟਰ (ਇੰਟੀਗਰੇਟਿਡ ਪੈਕ ਹਾਊਸ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ)	20.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ (3 ਮੀ. ਟਨ. ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ)	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%
13	ਫੰਕਸ਼ਨਲ ਇੰਨਫਰਾਸਟਰਕਚਰ		
13.1	ਕੁਆਲਿਟੀ ਕੰਟਰੋਲ ਲੈਬ	200.00 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	100% ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਅਤੇ 50% ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ, ਕਰੈਡਿਟ ਲਿੰਕਡ ਬੈਕ ਐਂਡਿਡ ਸਬਸਿਡੀ
14	ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ		
(ੳ)	ਸੈਕੰਡਰੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਫਾਰ ਵੈਲਯੂ ਐਡੀਸ਼ਨ	100 ਲੱਖ ਰੁ./ਯੂਨਿਟ	ਕੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 35%

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੈਰੀਕਲਚਰ

ਸੈਰੀਕਲਚਰ ਵਿਭਾਗ ਸਾਲ 1994 ਦੇ ਰਾਜ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਕੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ 2 ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੇਸ਼ਮ ਬਾਇਵੋਲੋਟਾਈਨ ਮਲਬਰੀ ਅਤੇ ਏਰੀ ਰੇਸ਼ਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ਮ ਕੀਟ ਪਾਲਣਾ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 4 ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਅਤੇ ਰੋਪੜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੈਰੀਕਲਚਰ: ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ

- ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕਿੱਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮਲਬਰੀ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਦੋ ਫਸਲਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦੀ ਫਸਲ (ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ) ਮੁੱਖ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਦੂਸਰੀ ਫਸਲ ਪੱਤਝੜ ਰੁੱਤ (ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਅਕਤੂਬਰ) ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਏਰੀ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 4 ਤੋਂ 5 ਫਸਲਾਂ (ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ) ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 13 ਸਰਕਾਰੀ ਸੈਰੀਕਲਚਰ ਫਾਰਮ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਾਰਮਾਂ ਉਪਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਟਾਫ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ਮ ਕੀਟ ਪਾਲਕਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ, ਕੀਟ ਪਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮ ਬੀਜ ਵੰਡਣਾ, ਚਾਕੀ ਕੀਟ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਕਾਕੂਨ ਮੰਡੀਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਲਗਭਗ 280 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 1500 ਤੋਂ 2000 ਰੇਸ਼ਮ ਕੀਟ ਪਾਲਕ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।
- ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਲਾਨਾ 30000 ਤੋਂ 35000 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਰੇਸ਼ਮ (ਟੂਟੀ) ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੈਰੀਕਲਚਰ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰੇਸ਼ਮ ਕੀਟ ਪਾਲਕ/ਕਿਸਾਨ

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੈਰੀਕਲਚਰ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ, ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਤੇ ਪੱਛੜੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ, ਗਰੀਬੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ।

ਸੈਰੀਕਲਚਰ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਸੈਰੀਕਲਚਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੈਰੀਕਲਚਰ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਖੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਟਾਫ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਰੇਸ਼ਮ ਕੀਟ ਪਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤੂਤਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ, ਰੇਸ਼ਮ ਬੀਜ ਵੰਡਣਾ, ਚਾਕੀ ਕੀਟ ਪਾਲਣਾ ਆਦਿ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੀਟ ਪਾਲਕਾਂ ਵਲੋਂ ਟੂਟੀ (ਕਕੂਨ) ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਖੇ ਮੰਡੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਕਰਨਾਟਕਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਆਦਿ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਟ ਪਾਲਕ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਭਾਗ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ

- ਸਿਲਕ ਸਮੱਗਰਾ-2:- ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਸ਼ੇਅਰਡ ਸਕੀਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਗਰੀਬ ਰੇਸ਼ਮ ਕੀਟ ਪਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸੈਰੀਕਲਚਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਰੇਸ਼ਮ ਬੋਰਡ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
- ਆਰ.ਕੇ.ਵੀ.ਵਾਈ. (ਰਾਸਟਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ):- ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਰੇਸ਼ਮ ਕੀਟ ਪਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮ ਬੀਜ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਖੇਤੀ ਭਵਨ, ਤੀਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਪਲਾਟ ਨੰ : 204, ਸੈਕਟਰ-56 (ਫੇਸ-6),

ਨਜ਼ਦੀਕ ਦਾਰਾ ਸਟੂਡਿਓ, ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ (ਮੋਹਾਲੀ)

ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰ : 0171-2970621 ਈ-ਮੇਲ : dhpunjab@gmail.com